

MICHAŁ A. RYBAKOW
OLGA I. WALENTYNOWA
ALEKSANDRA KLIMKIEWICZ

OBLICZA LINGWISTYKI XXI WIEKU

OBIEKTY, METODY, INTERPRETACJE
TOM 1

WYDAWNICTWO
UNIwersytetu GDAŃSKIEGO

МИХАИЛ А. РЫБАКОВ
ОЛЬГА И. ВАЛЕНТИНОВА
АЛЕКСАНДРА КЛИМКЕВИЧ

ГРАНИ ЛИНГВИСТИКИ XXI ВЕКА

ОБЪЕКТЫ, МЕТОДЫ, ИНТЕРПРЕТАЦИИ
ТОМ 1

НАУЧНАЯ РЕДАКЦИЯ
ЗОЯ НОВОЖЕНОВА, ТАТЬЯНА КАНАНОВИЧ

OBLICZA LINGWISTYKI
XXI WIEKU

ГРАНИ ЛИНГВИСТИКИ
XXI ВЕКА

MICHAŁ A. RYBAKOW
OLGA I. WALENTYNOWA
ALEKSANDRA KLIMKIEWICZ

OBLICZA LINGWISTYKI XXI WIEKU

OBIEKTY, METODY, INTERPRETACJE
TOM 1

REDAKCJA NAUKOWA
ZOJA NOWOŻENOWA, TATIANA KANANOWICZ

WYDAWNICTWO
UNIwersytetu GDAŃSKIEGO
GDAŃSK 2020

Recenzent
dr hab. Maria Mocarz-Kleindiest, prof. KUL

Redaktor Wydawnictwa
Tatiana Kananowicz

Projekt okładki i stron tytułowych
Andrzej Taranek

Na okładce wykorzystano ilustrację Monique Day-Wilde

Skład i łamanie
Michał Janczewski

Publikacja zrealizowana ze środków
Instytutu Rusycystyki i Studiów Wschodnich przy wsparciu finansowym
Komisji Europejskiej w ramach programu Erasmus+

Публикация подготовлена на средства
Института русской филологии и востоковедения
при финансовой поддержке
Европейской комиссии в рамках программы Эразмус+

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-033-1

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel./fax 58 523 11 37, tel. 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
www.wyd.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: www.kiw.ug.edu.pl

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. 58 523 14 49, fax 58 551 05 32

Содержание

Od redaktorów (<i>Zoja Nowożenowa, Tatiana Kananowicz</i>)	7
Предисловие редакторов (<i>Зоя Новоженова, Татьяна Кананович</i>) . . .	15
<i>Михаил А. Рыбаков</i>	
Объект и метод системной теории падежа	23
1. Соотношение теории, объекта и метода	24
2. Преимущества системного подхода	29
3. Падеж как объект классической и сравнительно-исторической грамматики	32
4. Истоки системной теории падежа	34
5. Системный анализ высказывания и форм составляющих его элементов в концепции В.П. Сланского	41
6. Определение падежа в трудах Е.Д. Поливанова	44
7. Системология и системная лингвистика Г.П. Мельникова	46
8. Детерминанта – ключевое понятие системной лингвистики . . .	56
9. Принципы системной лингвистики	66
10. Предпосылки системной классификации падежных форм и значений	68
11. Падеж в системно-лингвистической теории Г.П. Мельникова . . .	76
12. Развитие теории падежа в трудах представителей системно-лингвистического направления	95
13. Падеж как объект общей морфологии и структурной типологии	111
14. Падеж в генеративной лингвистике	116
15. Границы категории падежа в системной типологии	117
16. Метод системного анализа падежа	119

Ольга И. Валентинова

Эстетическая типология текстов: объект и метод.

К постановке проблемы 131

Александра Климкевич

Информационные технологии в дидактическом дискурсе

в Польше: наблюдения, объекты, инструменты,

опыт, эффекты 207

1. Возникновение филологической информатики 209
2. Требования к системе преподавания РКИ в Польше 211
3. Материалы Рунета на занятии по русскому языку 215
 - 3.1. Текст 217
 - 3.2. Мультимедийная презентация 219
 - 3.3. Материалы YouTube 222
4. Индивидуально-профессиональное использование
русскоязычного Интернета преподавателями 227
5. ИТ-инструменты студента-русиста 230
6. Интегрированные формы обучения РКИ 233
 - 6.1. Формула обучения по направлению «Востоковедение» 235
 - 6.2. Интегрированное обучение студентов 238
 - 6.3. Структурно-организационные характеристики курса 240
 - 6.4. Проведение занятий по РКИ 242
 - 6.4.1. Презентация языкового материала 244
 - 6.4.2. Система контроля 246
 - 6.4.3. Достоинства и недостатки
интегрированного обучения русскому языку 247
7. Никнейм: языковой знак виртуальной эпохи
в дидактическом дискурсе 249

Od redaktorów

Pomysł tej książki zrodził się w trakcie współpracy wykładowców i studentów z różnych krajów w ramach programu Erasmus+. Właśnie temu programowi zawdzięczamy możliwość przygotowania niniejszej monografii (miejmy nadzieję, że również innych z tego cyklu). Wykłady, spotkania, rozmowy, kontakt wykładowców-specjalistów ze studentami po raz kolejny unaocznily szeroki zakres i „wielość twarzy” współczesnej lingwistyki: różnorodność obiektów badawczych, niejednorodność bazy metodologicznej, oryginalność podejść, czyli tego wszystkiego, co w językoznawstwie określa się mianem poliparadygmatyzmu nauki o języku. Okazało się, że prawie wszyscy wykładowcy, biorący udział w wymianie akademickiej, wykorzystują na zajęciach materiały i koncepcje własnych dociekań naukowych. Treść przeprowadzonych i wysłuchanych wykładów pokazała, że uniwersytecka nauka wnosi zauważalny wkład w ogólny postęp naukowy.

Różnorodność zaprezentowanych tematów, obiektów, podejść, przedstawionych w trakcie zajęć interpretacji wywołała duże zainteresowanie wśród studentów. Po raz kolejny potwierdził się aksjomat, że przygotowanie specjalistów w szkole wyższej wymaga połączenia pracy naukowej z dydaktyczną. Praca badawcza wykładowców, powiązana z procesem dydaktycznym, sprzyja gromadzeniu wiedzy przez studentów, rozwojowi myślenia twórczego. Edukacja akademicka staje się najbardziej efektywna w atmosferze twórczych poszukiwań,

kiedy wykładowca pasjonuje się tym, o czym mówi, posiada głęboką wiedzę o przedmiocie i potrafi przekazać ją studentowi.

Wieloaspektowość treści naukowych, wielość „obliczy” współczesnej lingwistyki, w tym podejść metodologicznych i dydaktycznych, odzwierciedlają tematy wykładów, wygłoszonych w ramach wymiany akademickiej programu Erasmus+. Edycja programu KA 107 z 2018 r. dała możliwość polskim studentom z Instytutu Rusycystyki i Studiów Wschodnich UG uczestniczyć w następujących wykładach nauczycieli akademickich z Rosyjskiego Uniwersytetu Przyjaźni Narodów w Moskwie:

Olga I. Walentynowa

- Jak rozszyfrować polifonię: kod estetyczny *Braci Karamazow* F. Dostojewskiego.
- Zasady semantycznej organizacji tekstu średniowiecznego (na przykładzie *Słowa o zakonie i łasce* metropolity Hilariona i *Żywota Stefana z Permu* Epifaniasza Mądrego).
- Zasady historycznej typologii tekstów.
- Tekst literacki jako nurt świadomości (na materiale powieści F. Dostojewskiego *Idiota* i *Biesy*).

Michaił A. Rybakow

- Historia typologii lingwistycznej.
- Morfologiczna klasyfikacja języków: spojrzenie systemowe.
- Typologia kategorii gramatycznych.
- Semantyczna typologia przypadku.

Władimir N. Denisenko

- Pole semantyczne jako obiekt i metoda badań.
- Współczesny język rosyjski: status i prognozy.

Z kolei studenci z Moskwy wysłuchali następujących wykładów polskich wykładowców z UG:

Zoja Nowożenowa

- Parametry lingwokulturalne tekstu ezoterycznego.
- Właściwości narodowej... predykcji (czasownik w zdaniu rosyjskim).
- Styl vs dyskurs: zmiany w systemie stylistycznym języka rosyjskiego.

Tatiana Kananowicz

- Wymiary kultury: Polska vs Rosja.
- Recepcja kultury radzieckiej przez polskich studentów.
- Przesunięcia kulturowe w remake'ach.
- Struktura semantyczna tekstu naukowego.

Aleksandra Klimkiewicz

- Manipulacja językowa na uczelni wyższej (na przykładzie zajęć z zakresu języka rosyjskiego).
- Lekcja interaktywna: Pokój nr 101 – jak pozbyć się niepotrzebnych rzeczy?
- Imię sieciowe: problem samoidentyfikacji studenta w wirtualnym dyskursie dydaktycznym.
- IT-narzędzia studenta filologii rosyjskiej.

Niniejsza monografia umożliwia czytelnikom – studentom, doktorantom, wykładowcom – zapoznanie się z naukowymi koncepcjami uczestników programu Erasmus+. Monografia zawiera rozdziały autorstwa trzech badaczy. Prace Michała A. Rybakowa i Olgi I. Walentynowej odnoszą się do językoznawstwa teoretycznego, praca Aleksandry Klimkiewicz – do stosowanego.

Pierwsze dwa rozdziały rozwijają ideę systemowej metody w językoznawstwie, która została szczegółowo opracowana przez znanego rosyjskiego językoznawcę, profesora Rosyjskiego Uniwersytetu Przyjaźni Narodów Giennadija P. Mielnikowa. W tym miejscu należałoby przybliżyć sylwetkę tego badacza i jego teorię.

Giennadij P. Mielnikow – rosyjski lingwista, filozof, kulturoznawca; twórca systemowo-typologicznej koncepcji języka; doktor w zakresie nauk technicznych; doktor habilitowany w zakresie nauk filologicznych, profesor Katedry Językoznawstwa Ogólnego i Rosyjskiego Uniwersytetu Przyjaźni Narodów. W zakres zainteresowań naukowych badacza wchodziły fizyka, matematyka, logika, teoria informacji, cybernetyka, językoznawstwo ogólne, semiotyka, turkologia, semiotyka, sinologia, słowianoznawstwo, kulturologia, historia nauki i in. W dorobku badacza samych prac językoznawczych jest ponad 300*.

Mielnikow proponuje własną koncepcję tzw. metody systemowej w lingwistyce. Wiadomo, że podejście systemowe oraz rozumienie języka jako systemu jest podstawą językoznawstwa strukturalnego i funkcjonalnego, jest to również podstawowa metoda współczesnej lingwistyki, jednakże w pracach Mielnikowa termin ów otrzymuje autorską interpretację. Rozpatrując język jako system autonomiczny, adaptujący się i samoregulujący się w zależności od determinanty zewnętrznej i wewnętrznej (które również się wzajemnie warunkują), Mielnikow przy pomocy metody systemowej próbuje odpowiedzieć na pytanie: dlaczego w różnych językach niektóre kategorie językowe wyglądają tak, a nie inaczej? Najbardziej znanym efektem podejścia systemowego jest systemowa typologia języków, u której podstaw leży założenie, że typ języka (istota języka, przejawiająca się w jego możliwościach komunikacyjnych; determinanta wewnętrzna)

* Zob. stronę internetową urss.ru.

jest uwarunkowany determinantą zewnętrzną, czyli właściwościami społeczności językowej i warunkami komunikacji. Metoda systemowa zakłada potencjał wyjaśniający dla wszystkich poziomów systemu językowego (fonetyki, słowotwórstwa, morfologii, składni), por.: „(...) z właściwości wewnętrznej determinanty wynikają: specyfika zestawu i semantyki morfemów fleksyjnych, słowotwórczych i składniowych, przez co możliwe staje się wskazanie najbardziej optymalnych (pod warunkiem znanego rejestru znaczących jednostek języka i ich stosunków składniowych), preferowanych akustycznych i artykulacyjnych charakterystyk jednostek mowy”^{*}.

W publikacji Rybakowa szczegółowo opisywane są podstawy podejścia systemowego Mielnikowa, pokazane zostało zastosowanie metody systemowej do kategorii przypadku. Towarzyszy mu obszernie wprowadzenie w rozumienie tej kategorii przez językoznawstwo klasyczne i porównawczo-historyczne oraz przez badaczy, którzy w większym lub mniejszym zakresie realizowali podejście systemowe w rozumieniu Mielnikowa. Jak zaznacza Rybakow, zaproponowana przez Mielnikowa hierarchiczna klasyfikacja semantycznych funkcji przypadków „tłumaczy różną ilość elementów kategorii przypadku (form i odpowiadających im podstawowych znaczeń) w systemie przypadku różnych języków oraz uzasadnia klasyfikację systemów przypadków na podstawie ilości składających się na nie form” (s. 83). I dalej: „Bez uwzględnienia zaproponowanej przez Mielnikowa hierarchii ilość przypadków w systemie konkretnego języka będzie wyglądała na przypadkową, nieznaczącą cechę klasyfikacyjną, która nie ma wyjaśnienia logicznego. W świetle systemowej teorii przypadku staje się zrozumiałe, że systemy przypadków w językach świata nie mogą być przypadkowymi kombinacjami dowolnych możliwych przypadków,

* Г.П. Мельников, *Системная типология языков: Принципы. Методы. Модели*, Москва 2003, с. 107.

lecz odzwierciedlają pewien stopień morfologicznego nacechowania wchodzących w hierarchię tematyczno-rematyczną funkcji przypadków” (s. 84).

W publikacji Olgi I. Walentynowej rozpatrywana jest ciekawa kwestia, dotycząca stworzenia estetycznej typologii tekstów na podstawie wzajemnych uwarunkowań pomiędzy formą a treścią, czyli takiego ich współdziałania, kiedy „poza tą właśnie formą dany sens nie może być wyrażony” (s. 133). Podejście systemowe obejmuje w tym przypadku tekst jako system oraz typ tekstu jako nadsystem, a potencjał wyjaśniający – wszystkie powiązane ze sobą i oddziałujące na siebie poziomy organizacji tekstu (estetyczno-językowy, obrazowo-kompozycyjny, ejdologiczny) (s. 133). Zdaniem autorki, „szczególny pod względem typologicznym system estetyczny (...) może być reprezentowany w historii kultury – wbrew rozpowszechnionemu pogładowi – przez twórczość jednego tylko pisarza i nawet jednostkowy utwór” (s. 134). Do analizy został wybrany autor, który stworzył wyjątkowy system estetyczny. Jest to Fiodor Dostojewski. Stosując – umownie – wprowadzony przez M. Bachtina muzyczny termin *polifonia* na oznaczenie nowego systemu estetycznego, Walentynowa ukazuje wykorzystywane przez Dostojewskiego mechanizmy przemiany wewnętrznych właściwości tekstu, prowadzące do stworzenia unikalnej sytuacji semiotycznej, gdzie „każda wypowiedź może potencjalnie wychodzić od dowolnego podmiotu, być skierowana na dowolny obiekt i posiadać dowolne znaczenie” (s. 136). Analiza semantyczno-stylistyczna wykrywa „funkcjonalne wzajemne uwarunkowanie typologicznie szczególnej formy i typologicznie szczególnej treści: polifonia rodzi się w wyniku potrzeby, aby wyrazić sensory, które w określonym okresie historycznym mogą być wyrażone albo poprzez technikę polifonii, albo wcale. W centrum tekstu polifonicznego znajdują się nowe wyobrażenia o tym, co jest dobre, a co złe. W drugiej połowie dziewiętnastego wieku system etyczny

użytkowników języka rosyjskiego opierał się na wartościach chrześcijańskich, dlatego też w polifonicznych tekstach, stworzonych przez Dostojewskiego, zniekształceniu i naruszeniu ulegały właśnie sensy chrześcijańskie” (s. 185).

W publikacji Aleksandry Klimkiewicz *lingwistyka XXI w. zyskuje kolejne oblicze: w pracy zostały przeanalizowane te zadania i możliwości, które przed praktyką nauczania języków obcych stawia nowa sytuacja komunikacyjna – funkcjonowanie języka w Internecie oraz korzystanie z technologii komputerowych. Autorka opowiada o pojawieniu się nowej dyscypliny – informatyki filologicznej, oraz opisuje nowe narzędzia do nauczania języka rosyjskiego jako obcego: teksty, prezentacje multimedialne, materiały YouTube, profesjonalne i amatorskie strony internetowe, z których mogą korzystać zarówno wykładowcy, jak i studenci. Oddzielny rozdział poświęcony został nowej formie nauczania, którą praktykuje się na kierunku studia wschodnie Uniwersytetu Gdańskiego. Jest to nauczanie zintegrowane. Ciekawym przykładem współdziałania lingwistyki i „nowej” dydaktyki jest rozdział, poświęcony funkcjonowaniu studenckich nick-name’ów w dyskursie dydaktycznym.*

Mamy nadzieję, że pomysł tej publikacji okaże się żywotny, a sama monografia stanie się źródłem informacji i inspiracji dla naszych studentów, doktorantów i kolegów.

*Zoja Nowożenowa
Tatiana Kananowicz*

Предисловие редакторов

Идея данной монографии родилась в процессе общения преподавателей и студентов разных стран в рамках программы Эразмус+, которая и дала возможность подготовить данную публикацию (и, будем надеяться, ряд других из этого же цикла). Занятия, встречи, беседы, контакт специалистов-преподавателей и студентов позволили еще раз остро ощутить масштабы и разноликость – пользуясь языком публицистики – современного языкознания: разнообразие объектов исследования, неоднородность методологической базы, оригинальность подходов, то есть все то, что чаще всего в языкознании называют полипарадигматичностью современной науки о языке. Оказалось, что практически все преподаватели, участвующие в этой программе, либо полностью, либо в большой мере использовали на своих занятиях материалы и концепции своих научных исследований. Содержание прочитанных, проведенных и услышанных лекций со всей очевидностью показало, что вузовская наука вносит свой ощутимый вклад в общий научный прогресс.

Разнообразие представленных тем, объектов, подходов, интерпретаций, реализованных на занятиях, вызывало живой интерес у студентов. Еще очевиднее стала аксиома, что подготовка специалистов в высшей школе требует единства научной и учебной работы. Исследовательская деятельность преподавателей,

объединенная с дидактическим процессом, способствует накоплению знаний у студентов, развитию навыков творческого мышления. Университетское обучение наиболее продуктивно проходит в атмосфере творческого поиска, увлеченности преподавателя своим материалом, глубокого знания своего предмета и умения донести его до студента.

Разнообразие научного содержания, «многогранность» методологических и дидактических подходов обнаруживаются уже в темах занятий, которые преподаватели проводили в рамках программы Эразмус+. Например, в рамках обмена преподавателями по программе КА 107 2018 г. польские студенты прослушали следующие лекции преподавателей из Российского университета дружбы народов (Москва):

О.И. Валентинова

- Как дешифровать полифонию: эстетический код *Братьев Карамазовых* Ф.М. Достоевского.
- Принципы семантической организации средневекового текста (на примере *Слова о законе и благодати* митрополита Илариона и *Жития Стефана Пермского* Епифания Премудрого).
- Принципы исторической типологии текстов.
- Художественный текст как поток сознания (на примере романов Ф.М. Достоевского *Идиот* и *Бесы*).

М.А. Рыбаков

- История лингвистической типологии.
- Морфологическая классификация языков: системный взгляд.
- Типология грамматических категорий.
- Семантическая типология падежа.

В.Н. Денисенко

- Семантическое поле как объект и метод исследования.
- Современный русский язык: статус и прогнозы.

В свою очередь студенты РУДН имели возможность прослушать лекции и поучаствовать в занятиях преподавателей из Гданьского университета:

З.Л. Новоженова

- Лингвокультурные параметры эзотерического текста.
- Особенности национальной... предикации (глагол в русском предложении).
- Стил vs дискурс: изменения в стилистической системе русского языка.

Т. Кананович

- Измерения культуры: Польша и Россия.
- Семантическая структура научного текста.
- Восприятие советской культуры польскими студентами.
- Культурные сдвиги в киноремейках.

А. Климкевич

- Языковая манипуляция в вузе (на примере занятий по русскому языку).
- Интерактивный урок: *Комната № 101 – как избавиться от ненужных вещей?* (занятие по развитию речи).
- Сетевое имя: проблема идентичности студента в виртуальном дидактическом дискурсе.
- ИТ-инструменты филолога-русиста.

Данная монография дает возможность познакомить читателей – студентов, аспирантов, преподавателей – с научными идеями участников программы Эразмус+. В монографии помещены материалы трех авторов. Публикации М.А. Рыбакова и О.И. Валентиновой относятся к теоретическому языкознанию, а работа А. Климкевич – к прикладному.

Первые две публикации развивают идею системного метода в языкознании, которая получила широкое освещение в работах известного лингвиста, профессора Российского университета дружбы народов (РУДН) Г.П. Мельникова. На личности и теории Г.П. Мельникова следует остановиться более подробно.

Геннадий Прокопьевич Мельников – российский лингвист, философ, культуролог; создатель системно-типологической концепции языка. Кандидат технических наук, доктор филологических наук, профессор кафедры общего и русского языкознания Университета дружбы народов. В область научных интересов Г.П. Мельникова входили физика, математика, логика, теория информации, кибернетика, общее языкознание, семиотика, тюркология, семитология, китаеведение, славяноведение, культурология, история науки и др. Только по лингвистике он опубликовал более 300 работ*.

Г.П. Мельников предлагает свою концепцию так называемого системного метода в лингвистике. И хотя такой (системный) подход и понимание языка как системы является основой структурной и функциональной лингвистики и закрепился в качестве основного метода в современном языкознании, в работах Г.П. Мельникова этот термин получает авторскую интерпретацию. Рассматривая язык как автономную адаптивную систему, самонастраивающуюся в зависимости от внешней и внутренней

* По материалам веб-сайта urss.ru.

детерминанты (которые также взаимообусловлены), Г.П. Мельников с помощью системного метода пробует ответить на вопрос: а почему в языке некоторые категории устроены так, а не иначе? Наиболее известным эффектом системного подхода является системная типология языков, основу которой составляет положение, что языковой тип (сущность языка, проявляющаяся в его коммуникативных возможностях; внутренняя детерминанта) определяется внешней детерминантой, т.е. особенностями языкового коллектива и условиями общения. При этом системный метод предполагает объяснительные возможности для всех уровней языковой системы (фонетики, словообразования, морфологии, синтаксиса), ср.: «(...) Из особенностей внутренней детерминанты вытекают своеобразие состава и семантики вещественных морфем, морфем трансноминативных (деривационных) и когноминативных (синтаксических), что позволяет определить и наиболее оптимальные, при известном составе значащих единиц языка и их синтаксических отношений, предпочтительные акустические и артикуляционные характеристики единиц речевого потока»*.

В публикации М.А. Рыбакова детально описываются основания системного подхода Г.П. Мельникова, показывается применение системного метода по отношению к категории падежа, сопровождаемое обширным экскурсом в понимание данной категории классическим и сравнительно-историческим языкознанием, а также учеными, в той или иной степени реализовавшими системный подход в понимании Г.П. Мельникова. Как отмечает М.А. Рыбаков на страницах настоящей монографии, предложенная Г.П. Мельниковым иерархическая

* Г.П. Мельников, *Системная типология языков: Принципы. Методы. Модели*, Москва 2003, с. 107.

классификация семантических функций падежей «позволяет объяснить различное количество членов падежной категории (форм и соответствующих им основных значений) в падежной системе различных языков и обосновать классификацию падежных систем по количеству входящих в них форм» (с. 83). И далее: «Без учёта предложенной Г.П. Мельниковым иерархии количества падежей в системе конкретного языка будет выглядеть случайным, незначимым классификационным признаком, не имеющим логического объяснения. В свете системной теории падежа становится ясно, что падежные системы в языках мира не могут быть случайными комбинациями любых возможных падежей, а отражают определённую степень морфологической маркированности входящих в темно-ремную иерархию падежных функций» (с. 84).

В публикации О.И. Валентиновой поднимается интересный вопрос о построении эстетической типологии текстов, при этом критерием, лежащим в основании такой типологии, предлагается считать взаимообусловленность формы и содержания, более того – такое их взаимодействие, когда «вне именно этой формы этот смысл не может быть выраженным» (с. 133). Системный подход распространяется здесь на текст как систему и тип текста как надсистему, а его объяснительные возможности – на все взаимосвязанные и взаимообусловленные уровни организации текста (эстетико-языковой, образно-композиционный, эйдологический) (с. 133). По мнению автора, «типологически особенная эстетическая система (...) может быть представлена в истории культуры – вопреки общепринятому мнению – творчеством только одного художника или даже только одним произведением» (с. 134). Для анализа выбирается автор, создавший исключительную эстетическую систему, – Ф.М. Достоевский. Условно используя для обозначения новой эстетической системы пред-

MICHAŁ A. RYBAKOW – doktor, docent w Katedrze Językoznawstwa Ogólnego i Rosyjskiego na Rosyjskim Uniwersytecie Przyjaźni Narodów. Zajmuje się typologią lingwistyczną i językoznawstwem porównawczym, typologią kategorii gramatycznych i powiązaniem gramatyki z językowym obrazem świata. Zgłębia zagadnienia filozofii języka i semiotyki, toponimii historycznej oraz problemy analizy systemowej w naukach filologicznych.

OLGA I. WALENTYNOWA – doktor habilitowana, profesor Katedry Językoznawstwa Ogólnego i Rosyjskiego na Rosyjskim Uniwersytecie Przyjaźni Narodów. Specjalistka w zakresie hermeneutyki filologicznej, teorii i historii języka poetyckiego, historii rosyjskiego języka literackiego, sławistyki. Autorka licznych artykułów i monografii naukowych. Monografię autorstwa Olgi I. Walentynowej, Władimira N. Denisenki, Siergieja Ju. Preobrażeńskiego pt. *Spojrzenie systemowe jako podstawa myśli filologicznej* (Moskwa 2016) uznano za najlepsze wydawnictwo naukowe w zakresie nauk filologicznych w VIII Syberyjskim Konkursie „Książka Uniwersytecka 2019”.

ALEKSANDRA KLIMKIEWICZ – doktor, adiunkt w Zakładzie Pragmatyki Komunikacji i Dydaktyki Języka Instytutu Rusycystyki i Studiów Wschodnich Uniwersytetu Gdańskiego, od 2016 roku pełni funkcję wicedyrektora Instytutu. Autorka licznych artykułów naukowych i współredaktorka monografii *Persfaza językowa w różnych dyskursach*, t. 1–4 (Gdańsk 2017–2019). Zajmuje się lingwistyką edukacyjną, kształceniem językowym osób dorosłych, uwarunkowaniami językowymi i kulturowymi w komunikacji w kontekście edukacyjnym, nowymi zjawiskami językowymi w rosyjskiej przestrzeni internetowej, prowadzi badania w zakresie lingwodydaktyki komputerowej.